

NOTAT

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Arealdrift, friluftsliv og
partnerskaber
J.nr. NST-301-00502
Ref. BoE
Den 11. marts 2015

Omkostning ved udlæg af 20 procent urørt skov i statsskovene

Beregningsforudsætninger

Miljøministeren har anmodet Naturstyrelsen om at beregne omkostningen ved udlæg af 20 procent urørt skov i statsskovene.

MIMs areal udgør 107.000 ha med skov og 94.000 ha lysåbne arealer, i alt 201.000 ha. Der er ved beregningen taget udgangspunkt i udlæg af 20 procent af det skovbevoksede areal eller i alt ca. 21.000 ha. Der er i forvejen udlagt mellem 5.000 og 6.000 ha f.eks. Klinteskovene på Møn, dele af Jægersborg Hegn og dele af Rold Skov, derfor bygger beregningerne på, at der skal udlægges yderligere ca. 15.000 ha.¹

Naturstyrelsen har gennemført en beregning mht. nettotabet for udlæg af nye arealer til urørt skov uden forudgående hugst ved udlægget efter to modeller 1a) udlæg af 15.000 ha løvskov på alle enheder og 2a) udlæg af hele skove i Østjylland, samt på Sjælland og Fyn m.v. For hver af modellerne er desuden beregnet tabet med hugst af 25 procent af vedmassen i den ældre løvskov eller 100 procent af vedmassen i den ældre nåleskov inden udlægget som urørt (1b og 2b).

Mht. valg af model har der været kritik af at de hidtidige udpegninger af urørt skov ikke har været målrettet nok mht. indholdet af biodiversitet. Der er ønsket om en udpegningsmodel med overvejende løvtræ samt overvægt af ældre bevoksninger, hvilket taler for at anvende model 1 som udgangspunkt – velvidende at der nok i virkeligheden ville blive sigtet mod en mellemtilstand, hvor der også blev udpeget enkelte større sammenhængende områder.

De beregnede omkostninger dækker alene tabet af træproduktion. Andre økonomiske påvirkninger af en beslutning om at udlægge yderligere 15.000 ha urørt skov indgår ikke i beregningerne, da de både er mere usikre og af mindre betydning:

- Der er ikke fratrukket besparelse ved nedsatte kulturomkostninger til anlæg af ny skov, der skønnes at udgøre få mio. kr. årligt, idet de pågældende arealer ved fortsat skovdrift vil skulle forynges gennem naturlig foryngelse, der i sammenligning med plantning er en meget billig måde at forynge skovene på. Det er hovedprincippet i det naturnære skovbrug, og Naturstyrelsen anvender alene plantede kulturer efter afdrift af større nåletræsarealer.
- Der er ikke indregnet evt. andre indtægtstab såsom tabte jagtlejendtgæfter, som følge af at skovene bliver meget tætte eller evt. stigende omkostninger til ejendomsskatter som vil følge af en beslutning om urørt skov.
- De indirekte samfundsøkonomiske konsekvenser i form af blandt andet nedsat beskæftigelse og nedsat produktion af træ, er heller ikke indregnet.

Der er ikke fratrukket nedsatte fællesomkostninger (løn, husleje mv. vedr. fælles administration), da der dels stadig vil skulle foretages en administration af arealerne i forhold til skovgæster, trafik m.v. dels vil skulle opretholdes et produktionsapparat i NST af hensyn til driften af de øvrige 80 % af skovarealet. Det vurderes derfor ikke, at de administrative besparelser vil blive særligt store.

¹ Det årlige nettotab (indtægter fra salg af træ minus skovnings- og transportomkostninger) vedrørende arealer, der allerede er udlagt som urørt udgør ifølge modelberegning ca. 1.900 kr. pr. ha, i alt ca. 9 mio. kr. årligt. Denne omkostning indgår ikke i nedenstående.

Hvis man – trods anbefaling om det modsatte – ville vælge at indregne en andel af fællesomkostningerne, skønnes det at der højst vil skulle medtages omkostninger på 200 kr./ha, svarende til ca. 3 mio. kr. årligt. Det vil nedsætte nutidsværdien af omkostningen på lang sigt med 8-10 procent.

Beregningerne viser dels det årlige nettotab, dels bevoksningernes nutidsværdi, dvs. værdien af den fremtidige drift diskonteret til nutiden. Det er sædvanlig praksis ved skovøkonomiske beregninger at gennemføre langsigtede beregninger med diskontering af fremtidige indtægter og udgifter, hvilket er et naturligt udtryk for skovbrugets meget langsigtede horisont. Det er også den metode der anvendes til erstatningsberegninger ved f.eks. fredninger af privat skov.

Beregningerne er sket med 4 procent kalkulationsrente de første 35 år, 3 procent de følgende 35 år og 2 procent år 70 og de efterfølgende år., jf. Finansministeriets anbefalinger til samfundsøkonomiske diskontering.

Model 1a - beregning med udlæg af 15.000 ha løvskov fordelt på alle enheder

Udlæg af 15.000 ha vil omfatte hele MIMs areal med mellemaldrende og gammel løvskov, der ikke tidligere er udlagt som urørt skov m.v. Således vil udlægningen omfatte alle bevoksninger i alderen 70 – 199 år for bøg, 60-299 år for eg samt 50-199 år for ask og andet løvtræ.

Beregningen ved udlæg som urørt uden hugst ved udlægget viser et årligt evigtvarende tab fra 1.000 kr./ha til 4.000 kr./ha afhængig af aldre og træarter. Det vægtede gennemsnitlige tab efter den konkrete træarts-, og alders-fordeling for de udvalgte bevoksninger, udgør 2.500 kr./ha/ år svarende til 38 mio. kr. årligt.

Omkostningen på langt sigt (i princippet evigtvarende) ved et årligt indtægtstab på 38 mio. kr. udgør en nutidsværdi på 1,54 mia. kr., svarende til 102.000 kr./ha.

En tilsvarende beregning som alene indregner tabene for en trægeneration på 150 år viser hhv. 1,44 mia. kr. og 96.000 kr./ha.

Model 1b

Hugsten af 25 pct. af vedmassen på en gang eller fordelt over 4-5 år i de ældre løvtræbevoksninger vil kun ændre det langsigtede tab marginalt. Det gennemsnitlige årlige tab vil således udgøre ca. 37 mio. kr. Indtægterne vil de første år svare til de hidtidige, sådan at der ikke vil være et indtægtstab de første ca. fire år, hvor de 25 % realiseres, mens der efterfølgende vil være et tab på 38 mio. kr. årligt svarende til model 1a.

Omkostningen på langt sigt (i princippet evigtvarende) udgør en nutidsværdi på 1,38 mia. kr., svarende til 92.000 kr./ha. Omkostningen over en trægeneration på 150 år viser en nutidsværdi på 1,28 mia. kr., svarende til 85.000 kr./ha

Model 2a

En beregning med udlæg af 15.000 ha ved udlæg af hele udvalgte skove i Østjylland, samt på Sjælland og Fyn m.v. som urørte. Udlægningen omfatter de arealer i skovene, der ikke tidligere er udlagt som urørt skov m.v. eller på grund af alder over 200 år (eg 300 år) allerede er friholdt for hugst.

Beregningen med udlæg af urørt skov uden hugst viser et årligt evigtvarende tab fra 800 kr./ha til 5.000 kr./ha afhængig af aldre og træarter. Det vægtede gennemsnitlige tab udgør 2.200 kr./ha/ år svarende til 33 mio. kr. årligt.

Omkostningen på langt sigt (i princippet evigtvarende) udgør en nutidsværdi på 1,32 mia. kr., svarende til 88.000 kr./ha. Omkostningen over en trægeneration på 150 år viser en nutidsværdi på 1,24 mia. kr., svarende til 82.000 kr./ha.

Model 2b

Hugsten på en gang eller fordelt over 4-5 år af 25 pct. af vedmassen i de ældre løvtræbevoksninger samt 100 pct. af vedmassen i ældre nåletræ vil kun ændre det langsigtede tab marginalt. Det gennemsnitlige årlige tab vil således udgøre ca. 32 mio. kr. Indtægterne vil de første år svare til de hidtidige, sådan at der ikke vil være et indtægstab de første godt fem år, mens der derefter vil være et tab på 33 mio. kr. årligt svarende til model 2a.

Omkostningen på langt sigt (i princippet evigtvarende) udgør en nutidsværdi på 1,15 mia. kr., svarende til 77.000 kr./ha. Omkostningen over en trægeneration på 150 år viser en nutidsværdi på 1,06 mia. kr., svarende til 71.000 kr./ha.

Usikkerhedsfaktorer i forhold til træpriser.

Modelberegningerne tager udgangspunkt i de gældende træpriser. Dette er den almindelige praksis ved skovøkonomiske beregninger – også f.eks. ved erstatningsberegninger til privat skov.

Prisudviklingen i statskovbruget de seneste 100 år i 2012-prisniveau fremgår af figuren nedenfor.

De aktuelle salgspriser for bøg er ca. 20 procent lavere end gennemsnittet for perioden og priserne for rødgran (RGR) er ca. 40 procent lavere. Det er således sandsynligt, at der kan opstå større tab end beregnet, da træpriserne i øjeblikket er på et historisk lavt niveau, sammenlignet med gennemsnittet over de sidste 100 år. Historien viser at træpriserne svinger med konjunkturerne og den fremherskende arkitektur, energipolitik mm.

Sammenligning af beregningerne med artiklen i Altinget 27. januar 2015 "Så meget tjener staten på skovdriften."

Modelberegningen Model 1a udlæg af urørt skov i ældre løvtræ uden hugst ved udlæg viser et tab på 2.500 kr./ha årligt, mens regnskab 2013 i artiklen viser et netto ved salg af træ og flis m.v. på 1.319 kr./ha. Forskellen skyldes, at hugsten pr. hektar og nettoprisen pr. m3 er højere i modelberegningen. Dette skyldes, at der ved model 1 alene indgår mellemaldrende og ældre løvtræbevoksninger med højere hugst end yngre bevoksninger. Ved model 2 indgår alene skove i Østjylland og på øerne, mens skove med dårligere vækstforhold i Midt- og Vestjylland ikke er medtaget. Udvalgelsen betyder også, at der opnås en større nettopris ved salget af træ i model-beregningerne end samlet for Naturstyrelsen, fordi beregningerne omfatter træ med større diametre og bedre kvaliteter end gennemsnittet.

Artiklen i Altinget medtager desuden omkostninger til kulturer mv. på 282 kr./ha, samt fællesomkostninger, 575 kr./ha, der ikke er medtaget ved modelberegningerne. Det skyldes bl.a., at alle arealer indgår ved opgørelsen til Altinget, mens beregningerne her alene omfatter et udsnit af Naturstyrelsens arealer, hvor bl.a. kulturomkostningerne er relativt begrænsede og fællesomkostningerne relativt upåvirkede, jf. ovenstående under beregningsforudsætninger.

Afsluttende bemærkninger

Det skal bemærkes, at der normalt er bred enighed om, at de naturtyper og arter, som skal hjælpes for at nå EUs og FNs mål om at stoppe tilbagegangen i biodiversitet, har behov for målrettet og ofte aktiv naturpleje, hvor de findes. Dette er også i tråd med en undersøgelse fra Københavns Universitet i 2013. Omkostningsdrivende initiativer som f.eks. græsning, bekæmpelse af invasive arter og rydninger er ligeledes ikke medtaget i beregningen, men der vil skulle afholdes omkostninger til sådanne initiativer oven i et fravalg af indtægter fra træsalg. At lade skoven urørt løser ikke problemerne i sig selv, og der findes ikke belæg for, at udlæg af så meget urørt skov på MIMs arealer alene er effektivt til at opfylde 2020-biodiversitetsmålene.

Det kan endvidere oplyses, at for at kunne vurdere behovet for yderligere konkrete indsatser rettet mod skovnaturen, har styrelsen dels iværksat et PhD-forskerforløb dels haft Københavns Universitet, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning m.fl. til at se på de indsatser, der allerede er vedtaget for statens arealer for at understøtte den biodiversitet, der knytter sig til dødt ved. Rapporten viser, at mængden af dødt ved har været stigende med de tiltag, der allerede er taget. Rapporten viser endvidere – på baggrund af en prognoseberegning – at mængden af dødt ved per hektar på MIMs arealer vil stige fra 7 til 27 m³/ha over de næste 100 år med de politikker og retningslinjer, der er allerede er gældende for MIMs arealer.

Kommentar [ADANL1]: Kan dette eksemplificeres med Hald Ege – hvor Ege Krattet overtages af ask og glansbladet hæg hvis ikke disse bekæmpes.